

Osyris (Prutnatec)

čeleď: Santalaceae

Jedná se o poloparazitické stálezeleného stromy nebo keře, který dokáže růst i bez pomoci hostitele. Příležitostně se ale napojuje na jeho kořenový systém. Větve bývají zpravidla 3hranné. Nemají palisty. Listy mohou být jednoduché, střídavé nebo vstřícné, zpravidla mírně kožovité. Kvete oboupohlavnými nebo jedнопohlavnými květy, samčí ve vrcholcích, oboupohlavné či samičí zpravidla samostatně ať už v paždí listů nebo na vrcholcích větví ve vrcholcích nebo hroznech, vlastní květy jsou drobné, stopkaté. Plodem je kulovitá peckovice.

Osyris alba (Prutnatec bílý)

oblasti: Andalusie, Atlas, Chorvatsko, Itálie, Izrael, Katalánsko, Libye, Malá Asie (Anatolie), Maroko, Palestina, Portugalsko, Středozeší, Tunisko

Roste od Portugalska po Turecko, vyskytuje se i v západní Asii a v severní Africe od Maroka po Libyi. Patří mezi dvoudomé poloparazitické stálezelené keře. Dorůstá výšky (0,3 -) 0,5 - 1,5m. Stonek je dřevnatý, hnědý až tmavězelený, někdy plazivý. Větve jsou prutovité, v mládí zelené. Listy jsou umístěné na vrcholcích větví, úzce kopinaté, přisedlé, kožovité, dlouhé (0,5 -) 1,5 - 2,5 (i 3,5)cm, široké 1 - 5mm. Kvete drobnými bílými či nažloutlými 3 (i 4)četnými květy, samčí obvykle po 3 - 6ks, samičí zpravidla samostatně (i po 2 - 3ks) a v mnohem menších počtech. Korunní lístky jsou srostlé, 3cípé a dlouhé 1,3 - 1,5mm. Plodem je malá kulovitá červená bobule průměru 4 - 6 (i 8)mm.

Vyhovují mu skalnatá a travnatá místa s řídkými křovinami.

Osyris compressa

oblasti: Jihoafrická Republika (JAR), V Afrika

Roste v JAR a dále až v tropické východní Africe jako poloparazitické keř nebo strom. Dorůstá výšky 2 - 3 (i 5)m. Listy jsou vstřícné, modrozelené, naředlé, eliptické, tuhé a dlouhé 2 - 5cm. Květenství je tvořené oboupohlavnými květy. Plodem je bobule délky 1,5 - 2,5cm a šířky 1 - 1,5cm.

Osyris daruma

oblasti: Írán, Jihoafrická Republika (JAR), Zimbabwe

Roste od JAR po Zimbabwe v podobě malého stálezeleného keře až stromu. Dorůstá výšky až 26m. Borka je tmavěhnědá až hnědočerná. Větve jsou v mládí hnědé. Listy jsou vstřícné, dlouhé 1,3 - 5cm, modrozelené, zpravidla voskovité, tuhé a kožovité. Květy jsou terminální, žlutozelené.

Osyris lanceolata

oblasti: Andalusie, Jihoafrická Republika (JAR), Katalánsko, Keňa, Tanzánie, Uganda, Zimbabwe

Roste od JAR po východní Afriku v podobě stálezeleného keře nebo stromu. Dorůstá výšky 1 - 3 (i 6)m. Listy jsou modrozelené až žlutozelené, mírně dužnaté, eliptické až vejčité, ostře špičaté,

dlouhé 1 - 7cm a široké 0,4 - 3cm. Kvete drobnými žlutozelenými 3 (i 4)četnými květy v úžlabních vrcholících. Plodem je oranžová až červená kulatá bobule průměru 5 - 8mm.

Vyhovují mu skalnatá místa v suchých lesích.

Osyris speciosa

Osyris wightiana

oblasti: Bhútán, Indie, Kambodža, Laos, Myanmar (Barma), Nepál, Sichuan, Srí Lanka, Vietnam, Yunnan

Roste v Číně, Bhútánu, Kambodži, Indii, Laosu, Myanmaru, Nepálu, Srí Lance a Vietnamu v podobě keře nebo stromu. Dorůstá výšky 2 - 5m. Větve jsou v mládí 3hranné. Listy jsou šedozelené, mírně kožovité, mírně kopinaté až mírně obvejčité, dlouhé 2,5 - 6cm, široké 0,6 - 2cm a báze je sbíhavá v krátký řapík. Kvete drobnými květy, samčí vyrůstají po 2 - 4ks ve vrcholících, mají 4 - 8mm stopku, samičí květy vyrůstají samostatně (i po 3 - 4ks) a mají 2 listeny. Plodem je prakticky kulatá peckovice v barvě oranžové až červené s průměrem 0,8 - 1cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- var. *rotundifolia*/O. *arborea* var. *rotundifolia* - Sichuan; listy kožovité, kulaté až obvejčité, tupé nebo zakulacené, svrasklé, žláznaté, dlouhé 1,2 - 1,5cm, široké 0,9 - 1cm a řapíky dlouhé max. do 2mm; plody průměru 4 - 5mm

- var. *stipitata*/O. *arborea* var. *stipitata* - Yunnan; listy eliptické až mírně kopinaté; plody hruškovité, nápadně stopkaté

- var. *wightiana* - Čína, Bhútán, Kambodža, Indie, Laos, Myanmar, Nepál, Srí Lanka, Vietnam

Další informace:

<http://databaze.dendrologie.cz/index.php?menu=4&id=2632>

<https://botany.cz/cs/osyris-alba/>

<https://www.rostliny.net/>